

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-1-221 (Devralma)
Karar Sayısı : 11-61/1583-566
Karar Tarihi : 14.12.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER : İsmail Yücel ARDIÇ, Emine TOKGÖZ

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : İpragaz A.Ş.
Temsilcisi: Dr. Kemal Tahir SU
Turan Güneş Bulvarı No 100/20 Yıldız/Ankara

D. DOSYA KONUSU: Shell Gaz Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin tüplü ve dökme LPG dağıtım işine dair sahip olduğu malvarlığının, bayilik sözleşmelerinin ve markalarının bir kısmının İpragaz A.Ş. tarafından devralınmasına izin verilmesi talebi.

E. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 29.11.2011 tarih ve 8164 sayı ile giren, eksiklikleri en son 05.12.2011 tarihinde tamamlanan bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ve 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri çerçevesinde düzenlenen 09.12.2011 tarih ve 2011-1-221/Öİ-11-267.İYA sayılı Ön İnceleme Raporu, 12.12.2011 tarih ve REK.0.15.00.00-120/304 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-61 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

F. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda, söz konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi kapsamında devralma olduğu ve 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ kapsamında izne tabi olduğu; bununla birlikte, bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi kapsamında bir hâkim durum yaratan veya mevcut bir hâkim durumu güçlendiren ve bunun sonucunda ülkenin bütünü yahut bir kısmında ilgili piyasadaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuran nitelikte olmadığı; dolayısıyla söz konusu işleme izin verilmesinin uygun olacağı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Taraflar

Devralan Teşebbüs: İpragaz A.Ş. (İpragaz)

İpragaz, %99,95 hisse oranı ile Hollanda'da mukim SHV Energy N.V. şirketler grubuna mensup Fransa menşeli Compagnie des Gaz de Petrole Primagaz S.A. (Primagaz) tarafından kontrol edilmektedir. İpragaz ile aynı gruba mensup olan teşebbüsler ve faaliyet alanları şu şekildedir:

- Bizimgaz Tic. ve San. A.Ş.: LPG dağıtım pazarında faaliyet göstermekte olup İpragaz'ı da kontrol eden Primagaz tarafından kontrol edilmektedir.
- Yıldırım Petrol Tic. ve Nak. A.Ş. (Yıldırım Petrol): İpragaz'ın Altınbaş Holding bünyesindeki Yıldırım Petrol'ün hisselerini devralması işlemine Kurulun 11.3.2011 tarih ve 10-22/300-110 sayılı kararı ile izin verilmiştir. Yıldırım Petrol LPG dağıtım

11-61/1583-566

lisansına sahip olup oto LPG ve tüplü LPG dağıtım pazarında faaliyet göstermektedir.

- Evas Ev Aletleri Ltd. Şti.: LPG tüpü üretimi ile iştigal etmektedir.
- Bütangaz A.Ş.: LPG depolama faaliyeti ile iştigal etmektedir.

Devreden Teşebbüs: Shell Gaz Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Shell Gaz)

50 Shell Gaz, otogaz, tüplü ve dökme gaz pazarlarında faaliyet göstermektedir. Shell&Turcas Petrol A.Ş. tarafından %99,96 hisse ile kontrol edilmekte olan teşebbüsün diğer hissedarları %0,01'er hisse oranı ile Ahmet Erdem, Semih Tuğrul Genç, Jacek Jan Dziembaj ve Barış Dayı'dır.

Devredilen: Shell Gaz'ın Tüplü ve Dökme LPG Faaliyeti

Planlanan işlem neticesinde devredilecek olan unsurlar Shell Gaz'ın sahip olduğu aşağıdaki maddi ve gayri-maddi varlıklardan ibarettir:

- Sihirgaz markası,
- Sihirgaz markalı tüplerin mülkiyeti,
- Devredilen sözleşmelere ait dökme LPG varlıklarının mülkiyeti,
- Shellgaz markalı tüplerin (**.....TİCARİ SIR.....**) kullanım hakkı,
- 60 - (**.....**) aktif tüplü bayi sözleşmesi,
- (**.....**) aktif dökme müşteri sözleşmesi.

G.2. İlgili Pazar

Tüplü ve dökme LPG arasında çok sınırlı bir ikame mevcut olup bunun sebebi tüketici profillerinin ve ticaret kanallarının çok farklı olmasıdır. Şöyle ki; evsel kullanıcılar için tüketim miktarları düşük seviyede olduğundan dökme LPG geçerli bir alternatif olarak görülmezken sanayi ve toplu konut kullanımında müşteriler açıkça dökme LPG tercih etmektedir. Diğer taraftan tüplü LPG, bizzat dağıtıcılar veya bayileri vasıtasıyla satılırken dökme LPG, ürünün kullanımı için gerekli olan tankın kurulum ve bakımı dolayısıyla dağıtıcılar ile müşterilerin direkt bir ticari ilişki içinde olmasını gerektirmektedir. Dökme LPG faaliyetinde bu ilişki nedeniyle müşteri açısından sağlayıcı değiştirmek de daha maliyetli olmaktadır. Ayrıca bu pazarda, ortak bir LPG tankını kullanan ve tek bir LPG dağıtım şirketiyle sözleşme imzalamış müşteri grupları bulunabilmektedir.

70 Söz konusu işlem tüplü ve dökme LPG faaliyetine ilişkin ve bu iki faaliyet açısından ikame olanakları çok sınırlı olduğundan ilgili ürün pazarı, LPG dağıtım pazarının bu iki alt ürününden oluşan "tüplü LPG dağıtım pazarı" ve "dökme LPG dağıtım pazarı" olarak tanımlanmıştır.

İlgili coğrafi pazar ise faaliyetin Türkiye çapında yapılması, tarafların ülkenin bütününde faaliyet gösteren teşebbüsler olması, devralınacak bayi ve müşterilerin ülkenin belli bir bölgesinde konumlanmayıp ülkenin muhtelif bölgelerinde yer alması nedenleriyle "Türkiye" olarak tanımlanmıştır.

G.3. Tespitler ve Değerlendirme

G.3.1. İşlemin Niteliği

2010/4 sayılı "Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" in "Birleşme ve Devralma Sayılan Haller" başlıklı 5. maddesinin birinci fıkrasına göre kontrolde kalıcı değişiklik meydana getirecek şekilde bir veya daha fazla teşebbüsün tamamının ya da bir kısmının doğrudan veya dolaylı kontrolünün, hisse ya da malvarlığının satın alınmasıyla, sözleşmeyle veya diğer bir yolla bir ya da daha fazla teşebbüs veya hâlihazırda en az bir teşebbüsü kontrol eden bir ya da daha fazla kişi tarafından devralınması 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi

90 kapsamında birleşme ya da devralma işlemi sayılmaktadır. Tebliğ'in aynı maddesinin ikinci fıkrası uyarınca *"kontrol, ayrı ayrı ya da birlikte, fiilen ya da hukuken bir teşebbüs üzerinde belirleyici etki uygulama olanağını sağlayan haklar, sözleşmeler veya başka araçlarla meydana getirilebilir. Bu araçlar özellikle bir teşebbüsün malvarlığının tamamı veya bir kısmı üzerinde mülkiyet veya işletilmeye müsait bir kullanma hakkı, bir teşebbüsün organlarının oluşumunda ya da kararları üzerinde belirleyici etki sağlayan haklar veya sözleşmelerdir."*

100 Bildirim konusu devralma işlemi, Shell Gaz ve İpragaz arasında 5.12.2011 tarihinde imzalanmış olan Shell Gaz Sanayi ve Ticaret A.Ş. Tüplü Gaz ve Dökme Gaz Faaliyeti Ticari İşletme Devri Sözleşmesi (Sözleşme) çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Sözleşme uyarınca, Shell Gaz'ın sahip olduğu Sihirgaz markası, Sihirgaz markalı tüplerin mülkiyeti, devredilen dökme LPG sözleşmelerine ait varlıkların mülkiyeti, Shellgaz markalı tüplerin (.....) kullanım hakkı, (.....) adet aktif tüplü bayi sözleşmesi ve (.....) adet aktif dökme müşteri sözleşmesi İpragaz'a devredilecektir. Bu durum malvarlığı üzerinde kontrol değişikliği yaratacağından ve ayrıca bu malvarlıklarının devri, tüplü ve dökme LPG pazarındaki payların da devri niteliğinde olduğundan, işlem 2010/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin birinci fıkrası anlamında bir devralma işlemidir.

Sözleşmenin "Rekabet" başlıklı 12. maddesi ile rekabet yasağı düzenlenmiş olup bu madde ile Shell Gaz'a İpragaz'ın kullanım hakkı müddeti olan (.....) boyunca Shellgaz markası ile tüplü ve dökme LPG faaliyetinde bulunma yasağı getirilmiştir.

110 G.3.2. İşlemin İzne Tabi Olup Olmadığının Değerlendirilmesi

2010/4 sayılı Tebliğ'in 7. maddesine göre, bir bileşme/devralma işleminin izne tabi olması için 2010/4 sayılı Tebliğ'de sayılan ciro eşiklerinden birinin aşılması ve ilgili işlemde etkilenen pazarın bulunması gerekmektedir. Bu çerçevede ilgili işlemin izne tabi olup olmadığına ilişkin değerlendirmelere aşağıda yer verilmektedir:

120 Ciroların hesaplanmasında 2010/4 sayılı Tebliğ'in 8. maddesi esas alınmış olup, devralan taraf bakımından İpragaz'ın bağlı olduğu SHV Energy N.V. cirosu ve devreden taraf bakımından ise aynı maddenin ikinci fıkrası hükmü gereğince Shell Gaz'ın yalnızca devredilen faaliyeti olan tüplü ve dökme LPG dağıtım faaliyetinden elde ettiği ciro dikkate alınmış olup, işlem taraflarının 2010 yılı cirolarının 2010/4 sayılı Tebliğ'in 7(1) maddesinde ifade edilen ciro eşiklerini aştığı görülmüştür.

Etkilenen pazarlar açısından ise, işlem taraflarının her ikisinin de faaliyette bulunduğu tüplü LPG, dökme LPG ve otogaz LPG dağıtım pazarları ve bunların dikey ilişkili olduğu tedarik pazarı etkilenen pazar olarak belirlenmiş olmakla birlikte, devre konu malvarlıklarının yalnızca tüplü ve dökme LPG pazarına ilişkin olması sebebiyle otogaz ve LPG tedarik pazarına ilişkin değerlendirmelere gerek duyulmamıştır.

Yukarıda yer alan bütün bu bilgiler çerçevesinde söz konusu işlemin 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında Rekabet Kurulunun iznine tabi olduğu anlaşılmıştır.

G.3.3. Devralma İşleminin Değerlendirilmesi

130 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile rekabetin önemli ölçüde azalması ya da bozulması sonucunu doğuracak şekilde hâkim durum yaratan ya da var olan bir hâkim durumu güçlendiren yoğunlaşmalar yasaklanmaktadır. Hâkim durum kavramı, Kanun'un 3. maddesinde, *"Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü"* olarak tanımlanmaktadır.

Bu çerçevede bir hâkim durum analizi yapabilmek için öncelikle tarafların LPG dağıtım pazarındaki genel payları ve ilgili ürün pazarları özelindeki paylarına bakılmıştır. Buna göre, LPG dağıtım pazarlarının ilgili alt pazarları olan tüplü ve dökme LPG pazarlarında

11-61/1583-566

devralan teşebbüs İpragaz açısından bir pazar payı artışı gerçekleşeceği görülmüştür. (.....TİCARİ SIR.....).

140 LPG dağıtım pazarı yapı itibarıyla son derece yoğunlaşmış ve koordinasyona yatkın bir piyasadır. Buna karşın, Rekabet Kurulunun 6.7.2011 tarih ve 11-41/873-274 sayılı Aygaz/Total kararında da belirtildiği üzere, bu pazar doğalgaz taşıma ve dağıtım şebekelerinin yaygınlaşması ve elektrik enerjisi kullanımı artışının bir sonucu olarak daralma sürecine girmiştir. Bu bağlamda dağıtım şirketlerinin kapasite kullanım oranlarının azaldığı, tüplü LPG'nin daha çok kırsal bölgelerde kullanımıyla beraber küçük hacimli tüplerin tercih edildiği ve böylece dağıtım maliyetlerinin arttığı gözlemlenmektedir.

Bahse konu işlem ile Shell Gaz, (.....TİCARİ SIR.....) amacını gütmekte olduğunu ifade etmiştir. İpragaz ise bu devralma sonucu (.....TİCARİ SIR.....) belirtmiştir.

150 Bu bilgiler ışığında, tüplü ve dökme LPG pazarlarında bildirim konusu devralma işleminin, herhangi bir hâkim durum oluşturulması veya mevcut bir hâkim durumun güçlendirilmesi sonucuna yol açmayacağı, pazarların rekabetçi yapısında (.....TİCARİ SIR.....) bir değişim meydana getireceği, daralan bu pazarlarda konsolidasyon sürecinin¹ kaçınılmaz olduğu kanaati hasıl olmuştur.

H. SONUÇ

160 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 2010/4 sayılı "Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" kapsamında izne tabi olduğuna, işlem sonucunda aynı Kanun maddesinde belirtilen nitelikte hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

¹ Rekabet Kurulu'nun 28.9.2006 tarih ve 06-67/901-258 sayılı; 29.4.2009 tarih ve 09-20/410-104 sayılı; 11.3.2010 tarih ve 10-22/300-100 sayılı, 6.7.2011 tarih ve 11-41/873-274 sayılı Kararları.